

Шову өсклгэн — олзта-эрута Эдл-аху

Мана орн-нутгт дорхи джилмүүн эргид амн болгъна тоод мах, ус болн тос гаргългъ ар Америкн Соединенн Штат-сиг күүлгънә туулжлгч тбр хагългдлжана. Парть болн правительств селәнә эдл-ахун куч-көлсчнрнр селәнә эдл ахун эдл-уш гаргългъан темдг-тәгъәр икдүләд, олт-әмтнә эн тбрнр хамгн ахр болзгт хагълдж күүлгънүр дуудна. Партийн болн советск организацс дакад эдл-ахун гардачнр эдл-ахусар бәәх эв-аргънр күүлгънә олзлдж мах, ус, тос, нос улм икар гаргъхнн тблә шуушта кевәр ноолдж йовна. Болв эдл-ахуг аль-бисәрнн өскддж делгрүүлхнн тблә эдл-аху болгънд бәәх эв-аргъ күүлгънә олзлгддж йовна гилж келдә болшго.

Мәгърус өсклгънә тустан чилшго эв аргъта Хальмг республик шову өсгхнн тбләд чигн дала әдл эв-аргъта. Республикнн селәнә эдл-аху куч-тә техникар агсгдсна ашд энүнә газр—усна бәәдл унъгарн хуврснн. Урднн эврәннн гуугъан темцәд керг угагъар шинъгрдж ширгджәсн орчлнъгнн збр—усн ода газр-газртан боогдәд, олт-әмтнә сәәнд олзлгдлжана. Усн уга газр уста болв, ургъмл тату газр—көк ногъан идгтә болв.

Сул джилмүүдин эргид, Сарпинск района Аршан-Зельмин боодгас талдан, Приютненск района 4-ч номертә совхозин Зунда зуухд, Кировин нертә колхозин газрин агъуд, Целинн района „Родина“ колхозин болн „Ленинский“ совхозин Яшкул голин сала-сартгт, Элст балгъсна балкд болн нань чигн кесг газрмудар боодг боогдсн бәәнә. Эн боодгуд кесг зун квадратн метр усна агъута. Эднә кесгәрнн загъсн бәргднә. Дакад, Сарпинск, Каспийск болн республикнн талд чигн райодар йирин уста кесг нуурмуд бәәдгннн олн меднә.

Болв усна шову өсгхнн тблә им ик эв-аргъта бәәдг болв чигн республикнн колхозмуд болн совхозмуд шову өсклгъан холд татугъар делгрүүлдж йовна гих кергтә. Республикнн эдл-ахусар эн джилин август сарин эклцәр 91,4 минъгън шовун билә. эннн джилә зуран зугл 53 процентнн болна. Целинн болн Западн райод болхла, шову өсклгънә джилә зурагъан зугл 43—40 процент куцәсмн. Эн райодин партийн болн советск организацс, колхозмудин болн совхозмудин гардачнр, усна шовуд—нугъсд боллуд өскхд кергтә идгтә, уушта болн таалта бәәгъә бәәддж, шову өскддж мах икар гаргългъна тбрт онъган сулар тәвдж йовна.

Нугъсн шовун, 65-ч хонгтан дживрнн күүлгън өсәд далагъан дүүргәд мах 399-гъад, 2-д килограмм 300 грамм болдгиг түрүн нуурт йовх эдл-ахусин дамшлт үзүлджәнә. Минъгън нугъсн, темдгтә ик гару угагъар, хойр сарин дунд өскләрн, 6-д шаху центнер тагдг шуудг дбрнн цармудла әдл мах өгнә. Республикнн колхоз болн совхоз болгън эврәннн эв аргъан олзлад, нугъс болм тоогъарнн өскхлә, келү центнер махн немр авгдх билә, келү хдн махнд өггдлго әрвлгдх билә! Усна шову, түрүн болдж нугъсд өсклгънә кергт цуг партийн, советск органс, эдл-ахун гардачнр тодрха онъган тәвх збвтә.

КПСС-н танъгъчин комитетин бюро болн танъгъчин күүлгъч комитет, республикар 250 минъгън нугъс хулддж авх зура батлла. Эн зурагъар Западн район 50 минъгън нугъс, Яшалтинск район—50 минъгън, Приютненск район—50 минъгън, Сарпинск район—40 минъгън, Яшкульск район—40 минъгън, Элст балгъсна район—30 минъгън нугъс хулддж авх збвтә.

Эн тогтавр йир уданар куцәгддж йовна. Ода деерән зугл Приютненск района 4-ч номертә совхоз 3 минъгън 500 нугъс, Элст балгъсна района колхозмуд 3 минъгън нугъс хулддж авсн бәәнә.

Элст балгъсна инкубаторн станц (директорннн ур Кийков) Краснодарск крайас лекинск тохмта 1 сай нугъс, тер тоод өндгллг 400 минъгън нугъс хулддж авх зурата. Болв эдл-ахун эрки чинртә эн даалгъврән инкубаторн станц ода бийнн күүлгъад уга.

Мана республикнн эдл-аху болгънд шову өсклгънд кергтә тоотнн цугтан бәәнә. Манд усна шовуна таал-уста боодгуд, нуурмуд, идг-ууцга газр, гуйр-буудя йир элвг. Зуг энүг эзн кевәр олзлдж, усна шовуд олар өскәд, немр мах икар гаргъад, эдл-ахун олзоршинн улм икар өддлүлх кергтә.

Эн кергт—шовуна хашахаац, хаврин-намрин бәәр, кергтә гуйр-буудя, түрүн болдж, шовунд дурлдж, тедниг асрдж өскддж чадх аргъта-чидлтә улс йилгъдж авч белдлгън—эркн чинртә тбр болджана.

Эдл-ахун гардачнр болн специалистнр, шову өсклгънә кергиг эдл-ахун эрки чинртә, ик олзта-оршта керг гндж хәләгъәд. эн эдл-ахуг хурдар өсгх збвтә.